

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ปัญหาการทุจริตถือเป็นปัญหาที่สร้างผลกระทบอย่างร้ายแรงมากที่สุดต่อเศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบันรูปแบบการทุจริตในองค์กรภาครัฐมีความหลากหลายและซับซ้อนตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติ มหาวิทยาลัยบูรพามีการยึดมั่นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จึงเล็งเห็นความสำคัญของการกำหนดมาตรการการป้องกันการทุจริตเพื่อเป็นเครื่องมือในการลดความเสี่ยงการทุจริต และเป็นหลักประกันในการดำเนินงานโดยปราศจากปัญหาการทุจริตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

1. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
3. เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน ลดโอกาสการเกิด รวมถึงแนวทางในการดำเนินการลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

กรอบหรือภาระงานในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ดังนี้

1. Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจึงจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก
2. Detective : ฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบ ต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัย ทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร
3. Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก
4. Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันปราบปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ได้จำแนกประเภทการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตาม พ.ร.บ.การอำนวยความสะดวกในการให้บริการภาครัฐ
2. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
3. ความเสี่ยงการทุจริตด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

การวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริต ประกอบด้วย 2 มิติ ดังนี้

1. โอกาสที่อาจเกิดขึ้น (Likelihood) โดยพิจารณาจากความถี่ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์

ระดับคะแนน	โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย	ความถี่ที่จะเกิดขึ้นของความเสียหาย
5	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการดำเนินกิจกรรม/ เกิดขึ้น < 1 เดือนต่อครั้ง
4	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นค่อนข้างสูงหรือบ่อยครั้งที่มีการดำเนินกิจกรรม/ เกิดขึ้น ≥ 1 ถึง < 6 เดือนต่อครั้ง
3	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดบางครั้งที่มีการดำเนินกิจกรรม/ เกิดขึ้น ≥ 6 เดือน ถึง < 1 ปี ต่อครั้ง
2	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นแต่นานๆ ครั้ง ที่มีการดำเนินกิจกรรม/ เกิดขึ้น ≥ 1 ถึง < 3 ปี ต่อครั้ง
1	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมากที่มีการดำเนินกิจกรรม/ เกิดขึ้น ≥ 3 ปี ต่อครั้ง

2. ผลกระทบ (Impact) หรือความรุนแรง หากมีเหตุการณ์เกิดขึ้น องค์กรจะได้รับผลกระทบมากเพียงใด

ตารางที่ 2 ระดับความรุนแรงของผลกระทบในด้านต่างๆ

ระดับคะแนน	ผลกระทบ	ความเสียหายต่องบประมาณหรือ สูญเสียเงิน (ร้อยละของงบประมาณต่อปี)	มีข่าวผ่านสื่อต่างๆ ในเชิงลบ (วัน)	การดำเนินงาน หยุดชะงัก (วัน)
5	สูงมาก	≥ 10	> 3	> 3

ระดับคะแนน	ผลกระทบ	ความเสียหายต่องบประมาณหรือ สูญเสียเงิน (ร้อยละของงบประมาณต่อปี)	มีข่าวผ่านสื่อต่างๆ ในเชิงลบ (วัน)	การดำเนินงาน หยุดชะงัก (วัน)
4	สูง	≥ 6 ถึง < 10	3	3
3	ปานกลาง	≥ 4 ถึง < 6	2	2
2	น้อย	≥ 2 ถึง < 4	1	1
1	น้อยมาก	< 2	ไม่มีข่าวผ่านสื่อ	ไม่กระทบการดำเนินงาน

ผลกระทบ (Impact)	5	5	10	15	20	25
	4	4	8	12	16	20
	3	3	6	9	12	15
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5
ระดับ		1	2	3	4	5
		โอกาสเกิด (Likelihood)				

ภาพที่ 1 แผนภูมิความเสี่ยง

การตอบสนองต่อความเสี่ยง (Risk response)

เมื่อความเสี่ยงได้รับการบ่งชี้และประเมินความสำคัญแล้ว จะต้องมีการประเมินวิธีการจัดการความเสี่ยงที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ โดยมีหลักการตอบสนองความเสี่ยง 4 ประการ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับการตอบสนองความเสี่ยง (Risk response)

ระดับความเสี่ยง	สี	กลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง
ต่ำ (LOW) คะแนน 1-4	เขียว	การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) หมายถึง ไม่ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาสหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอีก กรณีนี้ใช้กับความเสี่ยงที่มีน้อย ความน่าจะเป็นจะเกิดน้อยหรือเห็นว่า

ระดับความเสี่ยง	สี	กลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง
		มีต้นทุนในการบริหารความเสี่ยงสูง โดยขออนุมัติหลักการรับความเสี่ยงไว้
ปานกลาง (MEDIUM) คะแนน 5-9	เหลือง	การกระจาย (Risk Sharing) หรือโอนความเสี่ยง (Risk Transfer) หมายถึง ยกภาระการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงและการจัดการกับความเสี่ยงให้ผู้อื่น มิได้เป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น แต่เป็นการรับประกันว่าเมื่อเกิดความเสียหายแล้ว องค์กรจะได้รับการชดใช้จากผู้อื่น เช่น การทำประกันภัย การจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการแทน เป็นต้น
สูง (HIGH) คะแนน 10-15	ส้ม	การควบคุมความเสี่ยง (Risk Control) หรือการลดความเสี่ยง (Risk Reduction) หมายถึง การลดโอกาสความน่าจะเป็นที่จะเกิดความเสี่ยงและ/หรือความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยการจัดระบบการควบคุมเพื่อป้องกัน การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการโดยรวม เช่น การออกแบบระบบการควบคุมภายในปรับปรุงแก้ไขกระบวนการงาน/ การปฏิบัติงาน/ การตรวจติดตาม การจัดทำแผนฉุกเฉิน การจัดทำมาตรฐานความปลอดภัย การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ เป็นต้น
สูงมาก (VERY HIGH) คะแนน 16-25	แดง	การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Terminate Risk Avoidance) หมายถึง การหลีกเลี่ยงต่อเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น หยุดดำเนินกิจกรรม การเปลี่ยนวัตถุประสงค์หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยง การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน การลดขนาดของงานหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการลง หรือเลือกกิจกรรมอื่นที่สามารถยอมรับได้มากกว่า เป็นต้น

การวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ชื่อปัจจัยเสี่ยง	ประเมินระดับความเสี่ยง			มาตรการควบคุมที่มีอยู่ในปัจจุบัน	ข้อมูลย้อนหลังที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา										
	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง												
1. บุคลากรมีการเรียกรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดจากผู้เข้ารับบริการเพื่อความสะดวกสบายรวดเร็วในการให้บริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย	1	3	3 (ต่ำ)	จัดทำประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา เรื่อง นโยบาย “งดรับ” “งดให้” ของขวัญ ของกำนัล และผลประโยชน์ต่างตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy)	รายงานข้อมูลสถิติย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2561-2565) การกระทำความผิด (ที่มีการฟ้องร้อง และเป็นคดีความ) เกี่ยวกับการรับสินบนของบุคลากรในมหาวิทยาลัย <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>61</td> <td>62</td> <td>63</td> <td>64</td> <td>65</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </table>	61	62	63	64	65	0	0	0	0	0
61	62	63	64	65											
0	0	0	0	0											
2. บุคลากรมีส่วนรู้เห็นในการปลอมแปลงเอกสารราชการ และ/หรือใช้เอกสารปลอม	1	5	5 (ปานกลาง)	- จัดทำข้อบังคับมหาวิทยาลัย ว่าด้วยธรรมาภิบาล พ.ศ. 2563 - จัดทำข้อบังคับมหาวิทยาลัย ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2566 - แต่งตั้งคณะกรรมการธรรมาภิบาลและจริยธรรม	รายงานข้อมูลสถิติย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2561-2565) การกระทำความผิด (ที่มีการฟ้องร้องและเป็นคดีความ) เกี่ยวกับการปลอมแปลงเอกสารราชการของบุคลากรในมหาวิทยาลัย <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>61</td> <td>62</td> <td>63</td> <td>64</td> <td>65</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </table>	61	62	63	64	65	0	0	0	0	0
61	62	63	64	65											
0	0	0	0	0											
3. ความไม่โปร่งใสในการประเมินเลื่อนขั้นเงินเดือน ความดีความชอบ การ	4	3	12 (สูง)	- จัดทำข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยธรรมาภิบาล พ.ศ. 2563	รายงานข้อมูลสถิติย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2561-2565) การกระทำความผิด (ที่มีการฟ้องร้องและเป็นคดี										

ชื่อปัจจัยเสี่ยง	ประเมินระดับความเสี่ยง			มาตรการควบคุมที่มีอยู่ในปัจจุบัน	ข้อมูลย้อนหลังที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณา										
	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง												
แต่งตั้ง ปลดออก หรือโยกย้ายบุคลากรของมหาวิทยาลัย				<ul style="list-style-type: none"> - ชัดทำข้อบังคับมหาวิทยาลัย ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2566 - แต่งตั้งคณะกรรมการธรรมาภิบาลและจริยธรรม 	ความ) เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบของบุคลากรในมหาวิทยาลัย <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>61</td><td>62</td><td>63</td><td>64</td><td>65</td></tr> <tr> <td>4</td><td>3</td><td>7</td><td>2</td><td>4</td></tr> </table>	61	62	63	64	65	4	3	7	2	4
61	62	63	64	65											
4	3	7	2	4											
4. การตรวจรับพัสดุไม่เป็นไปตามสัญญาหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง	2	4	8 (ปานกลาง)	จัดทำระเบียบมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยการพัสดุ และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์กองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยบูรพา	รายงานข้อมูลสถิติย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2561-2565) การกระทำความผิด (ที่มีการฟ้องร้องและเป็นคดีความ) เกี่ยวกับการตรวจรับพัสดุของบุคลากรในมหาวิทยาลัย <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>61</td><td>62</td><td>63</td><td>64</td><td>65</td></tr> <tr> <td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> </table>	61	62	63	64	65	1	0	0	0	0
61	62	63	64	65											
1	0	0	0	0											
5. การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง	2	4	8 (ปานกลาง)	จัดทำประกาศเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการเบิกจ่ายประเภทต่างๆ และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์กองคลังและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยบูรพา	รายงานข้อมูลสถิติย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2561-2565) การกระทำความผิด (ที่มีการฟ้องร้องและเป็นคดีความ) ที่เกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณของบุคลากรในมหาวิทยาลัย <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>61</td><td>62</td><td>63</td><td>64</td><td>65</td></tr> <tr> <td>1</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td><td>0</td></tr> </table>	61	62	63	64	65	1	0	0	0	0
61	62	63	64	65											
1	0	0	0	0											

